

Praznovanje meseca narcis v Planini pod Golico

Vas Planina pod Golico je že od Valvasorjevih časov dalje znana po narcisnih poljanah. V svoji davni preteklosti je bolj slovela po rudnikih železa za takratne potrebe fužin na Jesenicah. Po zaprtju rudnikov so v vasi ostale le še kmetije, fužinarji pa so jo zapustili. Kraju je ostalo kmetijstvo in lepote narcisnih poljan. Narcisa daje Planini pod Golico neizbrisen pečat in identiteto. Lepota narcisnih poljan je navdihovala premnoge ljudske pesnike. Na čudovito cvetlico so se že včasih navezovalе prireditve v mesecu maju, ko cvetoča narcisa pokaže svojo lepoto.

Prireditev Miss narcis je doživela veliko sprememb. Do leta 1966 je bila organizacija Turističnega društva Planina pod Golico bolj skromna. Tudi številčno je bila skupina precej majhna. Leta 1966 je prišlo do korenite spremembe, saj so se združile vse organizacije: gasilci, šolska mladina in turistično društvo. V odboru so bili predstavniki obeh vasi, Planine pod Golico in Plavškega Rovta. V sklopu praznovanja meseca narcis so pripravili povorko v kateri so prikazali stare običaje. Prvo leto je povorka potekala od Jerce (Prihodov) do cerkve Sv. Križa. Običaji so simbolizirali način življenja kmetov in delavcev v teh gorskih vasicah.

Narcisne poljane leta 1936
(Gornjesavski muzej Jesenice)

V povorki je bilo več vozov in na vsakem vozu so predstavili eno tematiko.

Gozdarji: gozdarstvo je bilo za moške iz vasi del vsakdanjika. Na vozu so prikazali gozdarsko življenje. Postavili so tudi hišico, kožarco, v kakršni so gozdarji prenočevali, kadar so bili daleč od doma.

Predice: pozimi tudi ženske niso sedele križem rok. Predle so in šivale obleko za otroke in družino. Na vozu je bilo kar nekaj predic, vsaka je opravljala določeno stopnjo dela. Gledalec si je resnično lahko predstavljala, kakšno je bilo nekoč delo predice.

Planšarji: čeprav so planšarji veliko bolj znani v Bohinju, smo jih imeli tudi pri nas. Danes jim pravimo kar pastirji, nekoč pa so jih imenovali planšarji. Seveda so imeli tudi svojo planšarijo. V povorki so nastopili, kot da so ravnokar prignali živino s planšarije. S seboj so imeli tudi cel voz lastnih izdelkov.

Rudarji: glede na to, da je Planina pod Golico znana rudarska vas, tudi rudarji niso manjkali. Njihovo življenje pod Karavankami ni bilo niti približno lahko. Na posebnem vozu so prikazali utrinke iz življenja rudarjev, njihovo orodje in delo.

Poleg teh je bilo še nekaj vozov, na katerih so prikazovali vaške običaje. Obiskovalci so lahko videli striženje ovac, mlatenje rži, mletje pšenice, kuhanje žganja, prikazali so celo oranje njive s plugom in košnjo v strmih predelih. Bil pa je še en prav poseben voz, na katerem je stal hrib, posajen z narcisami.

Ozračje med ljudmi in delavnost sta bila odlična. Vse v vasi je bilo usmerjeno v turizem, vsa dejavnost v praznovanje. Ljudje so bili navdušeni nad odlično organizacijo, ponudbo in lepoto narave. Tudi kulturni program je bil na primernem nivoju. Uprizorili so tudi krajšo igrico, ki so jo pripravili otroci osnovne šole. Nekaj lepih pesmi je zapel tudi pevski zbor.

Osrednja prireditev je bil izbor za miss narcis. Sestavili so strokovno komisijo, v kateri niso bili samo predstavniki vasi, ampak tudi obiskovalci in zunanji sodelavci. S tem so želeli preprečiti, da bi naslov miss narcis vedno dobila domačinka. Vsak obiskovalec, ki je plačal vstopnino oziroma parkirnino, vstopnica je bila glasovnica za izbor miss. Dekle, ki je želelo nastopiti na izboru za najlepšo med narcisami, se je moralo prijaviti. Naloga komisije je bila, da pravično prešteje vse glasove in na koncu razglasi najlepšo ter prvo in drugo spremljevalko. Leta 1966 je bilo prijavljenih šestindvajset deklet od vsepovsod, med njimi so bile tudi lepe domačinke. Zmagala je Lidija Klinar s približno sto glasovi prednosti.

Prvo leto (1966) je bila prireditev izredno uspešna. Naslednje leto so jo malo razširili. Povorka je potekala od Jesenic do cerkve Sv. Križa. Pred stavbo tedanje občine na Jesenicah so postavili mize in klopi, obiskovalci so se lahko okrepčali z žganci in mlekom. Povorka, ki je bila tisto leto najbogatejša, se sicer ni bistveno razlikovala od prejšnje, bila pa je daljša in bolj obsežna. Na čelu je jahal zastavonoša.

Še nekaj let je prireditev potekala kar solidno, a uspeha prvih dveh let jim ni uspelo ponoviti. Kaj pa danes? Še vedno je vsako leto praznik narcis, a na žalost zanimanje pojenjuje. V zadnjih letih so ukinili tudi tradicionalni izbor za miss narcis, tako praznovanje na žalost izgublja svojo čarobnost. Danes bi bila povorka, kakršna je bila v letu 1966, še bolj zanimiva, saj mladina starih običajev ne pozna več. Takrat so še marsikje delali na star način, sedaj pa bi le težko našli kmetijo, na kateri se dela po starem. Kar je danes ostalo od nekdanj bogatega praznovanja miss narcis, je le senca preteklosti.

Na žalost zanimanje za prireditev upada, a zavedati se moramo, da zanimanje za narcise nikoli ne bo popolnoma usahnilo.

Ob prireditvi Miss narcis leta 1964 (Ana Tarman)